

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 29 października 2009r.

Jolanta Fedak

DUS-07-407-II/09

Pr. Kwiecień W. Dobler
KANCELARIA
Marszałka Senatu RP
wpłynęło dn. 30.10.09
KLK podpis... *RR*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na przekazane przez Pana Marszałka przy piśmie z dnia 29 września 2009 r., znak: BPS/DSK-043-1946/09, oświadczenie złożone, podczas 40 Posiedzenia Senatu RP, przez senator Panią Krystynę Bochenek w sprawie przywrócenia dożywotnich rent, bez ograniczenia wiekowego, wdowom po górnikach, którzy stracili życie w katastrofach górniczych uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322), w przypadku ustalania prawa do renty rodzinnej przyznawanej na skutek wypadku przy pracy a także jej wysokości zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227).

Przyjmując w 1998 r. ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sejm RP wprowadził zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, płacących jednakową składkę na ubezpieczenie emerytalne. Respektowanie tej zasady wymagało ujednoczenia warunków przyznawania i obliczania świadczeń. Dlatego nowe systemy: emerytalny i rentowy nie przewidują utrzymania przywileju korzystniejszych warunków przejścia na rentę rodzinną dla żadnej grupy społecznej.

W zreformowanym systemie emerytalno – rentowym ustalono jednolite zasady przechodzenia na rentę rodzinną dla wszystkich osób uprawnionych do tego świadczenia. Wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo
- 2) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa, uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej.

Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w pkt 2.

Całokształt przepisów prawnych regulujących prawo do renty rodzinnej wskazuje, że zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie środków utrzymania tym członkom rodziny zmarłego ubezpieczonego, którzy w związku z kształceniem się w szkole lub z racji wieku albo niezdolności do pracy nie wykonują pracy zarobkowej i nie mają niezbędnych źródeł utrzymania.

Problem utraty jedyne go żywiciela dotyczy nie tylko rodzin górniczych, ale także rodzin pracowników innych branż, w których ryzyko wypadku jest również duże, jak np. w budownictwie czy rybactwie. Dlatego przepisy emerytalno – rentowe nie różnicują dostępu do renty rodzinnej w zależności od przyczyny zgonu żywiciela i zawodu, który wykonywał.

Wyróżnianie rodzin górniczych dyskryminowałoby rodziny pracowników z innych grup zawodowych i tym samym byłoby sprzeczne z konstytucyjnymi zasadami równości wobec prawa.

Rozwiązanie, zgodnie z którym renta rodzinna z ubezpieczenia wypadkowego po ubezpieczonym, który zmarł wskutek wypadku przy pracy w górnictwie, miałaby przysługiwać wdowie bez względu na jej wiek, jest również sprzeczne z polityką Rządu zmierzającą do aktywizacji zawodowej wszystkich osób zdolnych do pracy. W sytuacji, gdy tworzone są programy aktywizujące zawodowo osoby powyżej 50 roku życia, nie ma uzasadnienia do wprowadzania rozwiązań pozwalających na uzyskiwanie dostępu do świadczeń przez osoby młode, zdolne do pracy.

W świetle obowiązującego prawa wdowie przysługuje renta rodzinna po mężu, jeżeli po śmierci męża nie może z usprawiedliwionych społecznie względów sama się utrzymać.

Przywrócenie, bez względu na wiek, dożywotnich rent wdowom po górnikach, którzy stracili życie w katastrofach górniczych doprowadziłoby do trwałego zdezaktywowania wdowy i przyczyniłoby się do jej wykluczenia z kręgu osób wykonujących prace zawodowe.

Ponadto proponowana zmiana przepisów stawiałaby w sytuacji uprzywilejowanej osoby, które pobierałyby dożywotnio przedmiotowe świadczenie, nie odprowadzając wcześniej składek na ubezpieczenia społeczne, w stosunku do kobiet, które nie tylko zajmują się domem i rodziną ale także są aktywne zawodowo.

Obowiązujące regulacje spełniają swoją rolę, ponieważ zabezpieczają środki do życia wdowie, która wychowuje małoletnie dzieci, jak również wdowie, która w dniu śmierci męża lub stosunkowo niedługo po jego śmierci stała się niezdolna do pracy lub ukończyła 50 lat życia.

Wdowa niespełniająca warunków do renty rodzinnej i niemająca niezbędnych źródeł utrzymania ma prawo do okresowej renty rodzinnej, która jest wypłacana przez rok od chwili śmierci męża albo przez dwa lata, jeżeli uczestniczy w szkoleniu w celu uzyskania kwalifikacji do pracy. Zakłada się, iż okres ten jest konieczny do przygotowania zawodowego, znalezienia i podjęcia pracy zarobkowej.

Ponadto w przypadku niespełnienia warunków do renty rodzinnej na zasadach ogólnych, przepisy o emeryturach i rentach z FUS przewidują możliwość przyznania w szczególnie uzasadnionych przypadkach renty (w tym renty rodzinnej) przez Prezesa Rady Ministrów na warunkach i w wysokości innej, niż określone w tej ustawie.

Jak wynika z doniesień prasowych, powstała inicjatywa utworzenia specjalnych funduszy dla ofiar katastrof górniczych oraz wdów po górnikach, którzy zginęli w wyniku wypadku w górnictwie. Składki na ten fundusz pochodziłyby nie ze środków budżetowych ale ze środków wypracowanych przez górnictwo oraz ze składek pracowników kopalń. Uważam tę inicjatywę za niezwykle cenną i w pełni uzasadnioną.

Moim zdaniem stworzenie przez spółki węglowe dodatkowego systemu w formie pracowniczego programu emerytalnego (PPE) stanowiłoby dobre rozwiązanie, gdyż nie obciążając budżetu państwa będzie stanowiło dodatkowe zabezpieczenie dla osób, które uległy w kopalniach wypadkom przy pracy i wymagają długotrwałej rehabilitacji a także zabezpieczenia dla sierot i wdów po górnikach.

MINISTER

Jolanta Fedak